

Projekt „ARVID – Bolji pristup pravima iz Direktive o žrtvama za osobe s invaliditetom“ provodi Hrvatski pravni centar u partnerstvu s Ministarstvom pravosuđa Republike Hrvatske, Pravobraniteljicom za osobe s invaliditetom (HR), Udrugom za podršku žrtvama i svjedocima (HR), Mirovnim inštitutom (SI) i Udrugom Altra (SI).

## SAŽETAK RASPRAVE NA OKRUGLIM STOLOVIMA S DIONICIMA

### DRUGA SKUPINA DIONIKA: ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA KOJE PREDSTAVLJAJU OSOBE S INVALIDITETOM AKTIVNE NA PODRUČJU PRAVA ŽRTAVA

#### Okrugli stol 4 – sudionici<sup>1</sup> iz drugih regija Hrvatske

Petak 14. svibnja 2021. od 13 do 15 sati; online putem aplikacije Zoom

Sudionici: Iva Čatipović, SOS Rijeka – Centar za nenasilje i ljudska prava; Sara Kaurin, Hrvatski pravni centar; Štefica Roginić, SOIH SOS telefon za žene s invaliditetom žrtve nasilja; Miren Špek, Udruga za podršku žrtvama i svjedocima; Sandra Turkanović, Ženska grupa Karlovac „Korak.“

Facilitatori: Elizabeta Ivičević Karas i Zoran Burić, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

#### **SAŽETAK RASPRAVE**

Na raspravi su prikazani rezultati istraživanja na uzorku osoba s invaliditetom koje su ujedno i žrtve kaznenih i/ili prekršajnih djela te preporuke za unapređenje politika i praksi koje podupiru pristup osoba s invaliditetom (OSI) koje su ujedno i žrtve pravima zajamčenim Direktivom o žrtvama.

Sudionicima su predstavljene preporuke jedna po jedna, raspravljalo se o svakoj pojedinačno te su zajednički doneseni sljedeći zaključci:

1. Uvodno su se sudionici složili kako je potrebno pristupati svim žrtvama na jednak način uz uvažavanje posebnog pristupa jer su OSI posebno ranjive skupine. Također, složili

---

<sup>1</sup> Napomena: Izrazi koji se koriste u ovom dokumentu za osobe u muškom rodu uporabljeni su neutralno i odnose se na muške i ženske osobe.

su se da je generalni zaključak koji je proizašao iz ovoga istraživanja kako su OSI koje se ujedno i žrtve kaznenih djela i/ili prekršaja posebna kategorija osoba koja ne pripada nijednom od ta dva svijeta jer nisu prepoznate u postojećem sustavu za pomoć žrtvama kaznenih djela, a ni u radu udruga koje se prvenstveno bave pružanjem pomoći podrške OSI. Opći je zaključak proizašao iz ovoga istraživanja i potvrđen na ovom stručnom skupu kako su OSI žrtve u najvećem broju slučajeva ekonomski ovisne o počiniteljima, odnosno članovima svoje obitelji.

2. U odnosu na prvu preporuku koja se odnosi na **sustavnu i dugoročnu izgradnju javno financiranog sustava podrške za OSI koji će toj kategoriji osoba omogućiti egzistencijalnu emancipaciju od osoba čijem su nasilju izložene** istaknuta je u raspravi izrazita važnost multidisciplinarnosti u pristupu, personalne ekipiranosti i odgovarajuće kompetencije osoba koje su uključene u postojeći sustav podrške žrtvama, kao i važnost razmjene znanja i iskustava, sudjelovanje u edukacijama djelatnika udruga OSI, ali i organizacija koje pružaju pomoć i podršku žrtvama o OSI.
3. U odnosu na druvu preporuku koja se odnosi na **uklanjanje prepreka koje onemogućuju ili otežavaju fizički pristup OSI policijskim tijelima i tijelima kaznenog ili prekršajnog pravosuđa**, sudionici su se složili da podržavaju ovu preporuku.
4. U odnosu na treću preporuku koja se odnosi na **uklanjanju prepreka koje otežavaju mogućnost odgovarajuće komunikacije između OSI i policijskih službenika i službenika kaznenog ili prekršajnog pravosuđa te imenovanju koordinatora za osobe s invaliditetom** zaključeno je kako je izuzetno važno da se prilikom provođenja pojedinačne procjene žrtve uzme u obzir invaliditet kao osobna značajka žrtve. Također, važno je educirati sve osobe koje provode pojedinačnu procjenu žrtve, od policijskih službenika, državnih odvjetnika, sudaca te obavezno uključiti u edukacije i udruge koje pružaju pomoć i podršku OSI zbog njihovih specifičnih znanja koja mogu pomoći pri detektiranju određene vrste invaliditeta i pri savjetovanju u odnosu na mjere, zaštite i postupak koji tek treba uslijediti. U edukaciji bi svakako trebale sudjelovati i osobe koje su inače uključene u sustav podrške žrtvama i svjedocima kaznenih djela, kao i stručnjaci iz udruga OSI.
5. U odnosu na četvrtu preporuku koja se odnosi na **podizanje informiranosti OSI o pravima koje imaju kao žrtve kaznenih djela ili prekršaja** zaključeno je da su dobrodošli svi dostupni komunikacijski i medijski kanali širenja informacija – od radijskih emisija, koje su se pokazale vrlo korisnima, video materijala koji se mogu dijeliti putem društvenih mreža ili drugih kanala, do plakata i letaka, ali do određene mjere pazeći da pritom ne bi došlo do prezasićenosti materijalima i različitim informacijama.
6. U odnosu na petu preporuku koja se odnosi na **provođenje edukacije među službenicima nadležnih tijela o posebnostima OSI i prilagođenom postupanju prema njima** sudionici su se složili o važnosti interdisciplinarnog i multisektorskog pristupa kada je riječ o edukaciji, treninzima svih uključenih osoba u postojeći sustav podrške, odnosno da na edukaciji zajednički budu prisutni suci, odvjetnici, državni odvjetnici, policijski službenici i predstavnici organizacija koje pružaju podršku žrtvama te organizacija koje pružaju pomoć OSI.
7. U odnosu na šestu preporuku koja se odnosi na **razvijanje svijesti o posebnim potrebama OSI koje su žrtve kaznenih djela unutar sustava podrške žrtvama**

**kaznenih djela, kao i programsko povezivanje udruga OSI s organizacijama civilnog društva okupljenima u Mrežu podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela,** sudionici su se složili s preporukom te su potvrdili kako velik broj skloništa za žrtve nije prilagođen OSI. Nadalje, sudionici su istakli kako se oni sami educiraju o specifičnostima OSI jer su prepoznali da je ta tema od njihova interesa i da na njoj treba raditi. Stajališta su da je ova preporuka zaista primjerena te će je nastojati primijeniti u svome radu, prezentirati drugim udrugama s kojima surađuju te ostvariti.

8. U odnosu na sedmu preporuku koja se odnosi na udruge OSI koje već od inicijalnog kontakta OSI s tijelima kaznenog ili prekršajnog pravosuđa mogu biti uključene u postupke pojedinačne procjene OSI žrtava kaznenih djela i prekršaja, kao i da bi predstavnici tih udruga mogli u značajnoj mjeri preuzeti ulogu osobe od povjerenja, sudionici su se složili s tom preporukom, istakli su važnost da i udruge OSI, kao i žrtve same budu uključene prilikom pojedinačne procjene jer se u praksi događa da ni žrtve ne budu uključene u postupak pojedinačne procjene.

Nastavno na sudjelovanje osobe od povjerenja, sudionici su iznijeli kako je to jedno od vrlo važnih prava koje žrtvama izuzetno puno znači, ali su iznijeli i svoja negativna iskustva kada žrtvama nije bila dopuštena pratnja osobe od povjerenja u sudskom postupku. U tom je slučaju dvojbeno što se može učiniti u slučaju kršenja prava žrtve, jer nema procesnih sankcija koje utječu na tijek postupka kao što je to kod kršenja prava okrivljenika. Međutim, ta se kršenja prava mogu spriječiti edukacijom sudaca, policijskih službenika, državnih odvjetnika, kao i senzibilizacijom javne svijesti o važnosti prava žrtve, razvijanjem pravne kulture, te sudjelovanjem na stručnim skupovima.